

**Jomfruland
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Møtedato: 02.03.2018

Saksnummer:

Saksbehandler: Morten Johannessen

Dato saksframlegg: 19.02.2018

Sak 2018/12: Søknad om havstrømradar på Jomfruland.

Om søknaden

Meteorologisk institutt har 22.01.18 søkt om tillatelse til å oppføre en havstrømradar nedenfor kystledhyttene ved Tangbukta på Jomfruland - se vedlegg 1. Hensikten med radaren er å måle havstrøm i overflaten i havet utenfor. Ved å kombinere radarmålinger med modeller blir evnen til å varsle havstrømmer dramatisk forbedret, noe som gir bedre grunnlag for maritim beredskap og sikkerhet.

Den ytre delen av radaren søkes oppført i nasjonalparken og består av ei 7,5 meter høy antenne. Antenna blir boltet fast i et betongfundament som anlegges på stedet. Fra antenna legges det kabler i manuelt gravd grøft til en av kystledhyttene. Øvrig radarutstyr vil bli plassert inne i en av kystledhyttene.

Behandling etter plan- og bygningsloven

Likelydende søknad er sendt Kragerø kommune for behandling etter plan- og bygningsloven. Tillatelse vil kreve dispensasjon fra kommuneplanens arealdel § 2.2.B / § 2.0 og plan- og bygningsloven § 1-8. Telemark fylkeskommune og Fylkesmannen i Telemark gir forhåndsuttalelse.

Søknad i 2017

Søknad fra Meteorologisk institutt om å oppføre havstrømradar med antenne plassert ved Tangplassen nedenfor Tårnskogen ble behandlet av styret i møte 16.06.17 (sak 2017/26). Styrets vedtok følgende:

Styret ser på etablering av havstrømradar som et godt tiltak for å bedre sikkerheten og miljøberedskapen på Skagerrakkysten. Nødvendigheten av å etablere radarantennen på omsøkt sted er imidlertid ikke tilstrekkelig dokumentert. Styret kan derfor ikke se at det er hjemmel i verneforskriften til å gi tillatelse og søknaden avslås.

En mulig annen plassering av radarantenne kan være innenfor Tangbukta på eiendommen 29/1, i forkant av tre- og kantkrattvegetasjon øverst på stranda. Stedet ligger også i nasjonalparken, men vurderes til å være noe mindre problematisk i forhold til friluftsliv og landskapsvirkning. Det må i så fall inngås avtale med grunneier for utplassering av antenne og anleggelse av kabelgrøft. Miljødirektoratet er eier av eiendommen 29/248 ca. 50 meter vest for mulig antennested. Bygningene der brukes til kystledhytter. I en av bygningene er det et lagerrom der radarutstyret muligens kan plasseres.

Forvalters vurdering

Hjemmel i verneforskriften

De spesielle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften §§ 3-10 gir ikke hjemmel til å gi tillatelse. Bestemmelsen i § 3 om at det etter søknad kan gis tillatelse til oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak i regi av Kystverket kan sies å være tiltenkt beslektede tiltak, men omsøkte tiltak faller utenfor bestemmelsen.

De generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften § 11 kan gi hjemmel for tillatelse hvis vilkårene i rundskriv om forvaltning av verneforskrifter er oppfylt. Vurderingen er at første og andre alternativ i § 11 ikke gir hjemmel. Når det gjelder tredje alternativ, er vurderingen at tiltaket kan sies å ha vesentlig samfunnsinteresse, med tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Førrige søknad om havstrømradar ble avslått med begrunnelse i at det andre kriteriet - nødvendighetskriteriet ikke var oppfylt, da det ikke var godtgjort at det ikke er andre steder på Jomfruland som oppfyller funksjonelle og tekniske krav. På bakgrunn av styrets påpekning i sak 2017/26 av mulig, alternativ plassering, har Meteorologisk institutt kommet til at omsøkte sted er egnet. Det framgår at anlegget må plasseres slik at det er fri sikt mot havet fra antenna, at antenna ligger relativt nær vannkanten, at det øvrige radarutstyret kan plasseres i en avstand fra antenna som gir god nok signalkvalitet, at det øvrige radarutstyret kan plasseres i en bygning og at det er tilgjengelig el-kraft. Forvalter er ikke kjent med om det er flere steder på yttersiden av Jomfruland som oppfyller disse kravene, men de er trolig vanskelig å finne, både med tanke på tilgang til utbygd nett og arealer. Nødvendighets-kriteriet vurderes som oppfylt, og tredje alternativ i verneforskriftens § 11 gir hjemmel til tillatelse.

Forholdet til formålsbestemmelsene i verneforskriften

Formålet med Jomfruland nasjonalpark er blant annet å ta vare på naturtyper på land og kystlandskapet, herunder områder med rullestein og strandvoller. Vurderingen er at tiltaket på grunn av sin karakter og med de vilkår som stilles for tillatelsen, ikke vil være til vesentlig skade for naturtypen kantkratt (med lauvtrær) eller kystlandskapet med rullestein og strandvoller.

Forholdet til miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven

§ 8 om kunnskapsgrunnlaget og § 9 om føre- var-prinsippet: Området består av belter med åpen rullesteinstrand (strandvoller), adskilt av mindre lauvtre og noe kantkratt. Det er god kunnskap om rullesteinstranda og strandvollene gjennom arbeidet til Gea Norvegica Geopark. Selv om kantkrattene i området ikke er spesielt undersøkt (skjøtselsplan i 2018), er det relativt god kunnskap om strandnære kantkratt ellers i nasjonalparken. Styret var på befaring i området i juni 2017 og forvalter befarte stedet i februar 2018. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig og § 9 om føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse.

§ 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning: Havstrømradaren vil være et enkeltstående tiltak i sin kategori. Det er ikke kjente planer om andre anlegg eller innretninger på rullesteinstranda. Bidraget til samlet belastning vurderes som lite.

§ 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder: I søknaden er det lagt til grunn at legging av kabel mellom antenne og øvrig radarutstyr gjøres manuelt.

Konkret vurdering

Marka i området der antenna ønskes plassert er dominert av åpen strandvoll med rullestein med lite eller ingen vegetasjon. Det samme gjelder kabeltraseen mellom antenne og turstien

i nasjonalparkgrensen, med unntak av et noen meter bredt belte med lauvtrær og rosekratt langs stien. Mot sjøen er det en del lauvtrær og kantkratt.

Kablene skal legges grunt og det er lagt til grunn i søknaden at arbeidet gjøres manuelt. Det gir mulighet for at kabeltraseen knapt blir synlig i strandvollen når arbeidet er ferdig, at traseen kan sno seg mellom lauvtrærne uten at de blir fjernet og at eventuelle tuer med lavvokst vegetasjon kan legges tilbake. Selv om turstien så vidt ligger utenfor nasjonalparken, bør kryssingen av den revegeteres med tuer fra stien.

Graving og bygging av betongfundament for antenne med 0,5 til 1,0 meter høyde og bredde er i utgangspunktet et ikke ubetydelig inngrep i strandvollen. Virkningen av inngrepet kan imidlertid reduseres ved at fundamentet legges under overflaten av strandvollen og at rullestein legges tilbake oppå fundamentet til opprinnelig høyde. Vurderingen er at det bør være overkommelig å gjennomføre også disse arbeidene manuelt, slik at det ikke blir kjørespor eller unødvendig graving i strandvollen. Overskuddstein fra gropen til fundamentet bør fjernes fra området. Hvis steinen ikke blir fraktet ut av nasjonalparken, kan den transporteres til tidligere steinuttak ca. 100 meter nordøst for tangpassene ned på stranda og legges der. Også det bør lar seg gjøre uten bruk av motorkjøretøy.

Antenna bør plasseres slik at det i minst mulig grad er behov for å fjerne eller redusere høyden på lauvtrærne mot sjøen.

På grunn av antennes størrelse, vurderes landskapsvirkningen fra sjøen som svært liten. Den vil trolig bli synlig fra Tangbukta og Vestre Saltstein. Hvis den plasseres slik at nedre del står bak mindre trær og kratt, vil landskapsvirkningen trolig bli liten. Både Tangvegen og stien nedenfor kystledhyttene blir mye brukt. Fra begge stiene vil det innsyn til antenna fra noen partier. Avstandene vil være ca. 50 meter fra Tangvegen og 30 meter fra turstien. Hvis antenna plasseres i kanten av strandvollen inntil kratt- og trevegetasjon på nedsiden, bør landskapsvirkningen være liten til moderat.

For å bidra til at resultatet av arbeidene blir slik det er lagt til grunn i saken, bør kabeltrase og plassering av antenne fastsettes ved en felles befarings med Meteorologisk institutt, alternativt at Meteorologisk institutt merker et forslag i marka som kan befares.

Innstilling

Meteorologisk institutt gis tillatelse å oppføre en havstrømradar på Jomfruland slik som omsøkt. Tillatelsen er gitt med hjemmel i § 11 i verneforskriften, tredje alternativ, jfr. § 48 i naturmangfoldloven. Tillatelsen er gyldig i to år.

Tillatelsen er gitt på følgende vilkår:

1. Kabeltraseen skal ikke endre overflateformene i strandvollen.
2. Traseen skal sno seg mellom lauvtrærne uten at de blir fjernet.
3. Eventuelle tuer med lavvokst vegetasjon i kabeltraseen skal legges tilbake.
4. Der kabeltraseen krysser turstien skal den revegeteres med tuer fra stien.
5. Antenna skal plasseres slik at det gir lite eller ingen behov for å fjerne lauvtrær mot sjøen.
6. Fundament for antenna skal anlegges under overflaten av strandvollen og rullestein skal legges tilbake oppå fundamentet til opprinnelig høyde.
7. Kabeltrase og plassering av antenne skal godkjennes av forvaltningsmyndigheten. Det kan gjøres ved en felles befarings eller at et forslag blir merket i marka.
8. Overskuddstein fra grop til fundament skal fjernes fra området. Hvis steinen ikke blir fraktet ut av nasjonalparken, kan den legges i et tidligere steinuttak ca. 100 meter nordøst for tangpassene på stranda.

Det er lagt til grunn at arbeidene gjøres manuelt. Det gjøres oppmerksom på at eventuell bruk av motorkjøretøy eller maskiner er søknadspliktig.

Behandling

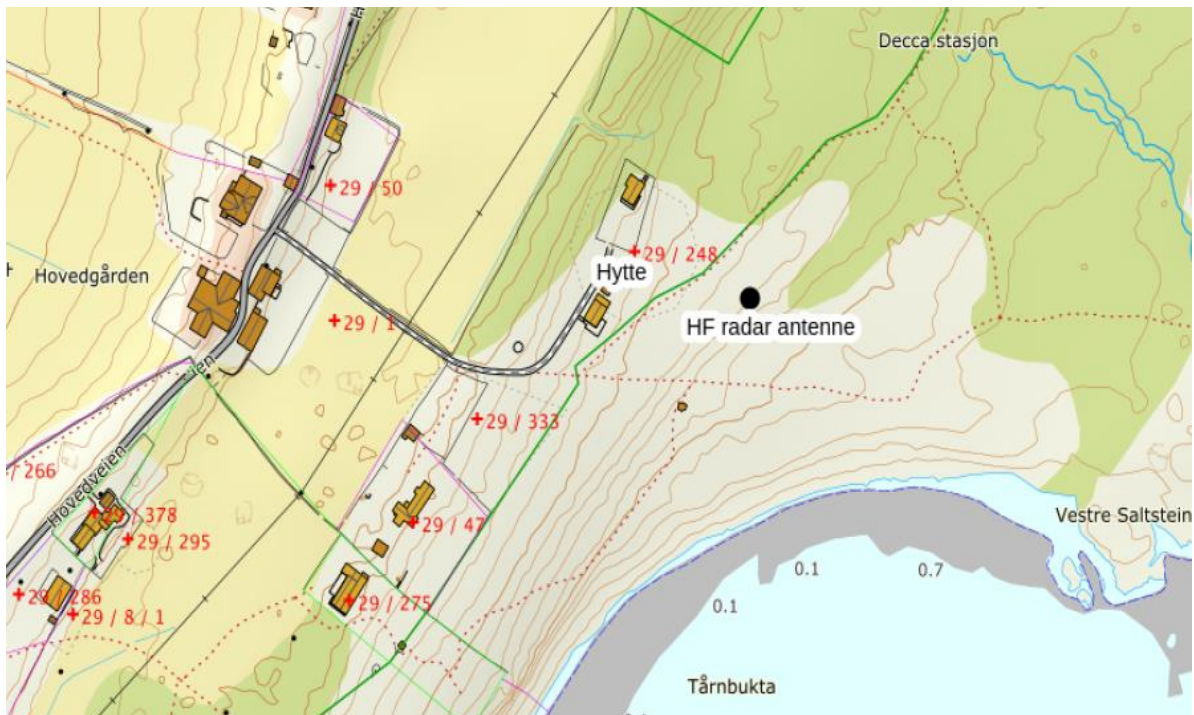
Vedtak

Utskrift

Meteorologisk institutt
Kragerø kommune, Bygningsmyndigheten

Vedlegg

- Søknad 22.01.16 (eget vedlegg)
- Omsøkt plassering av antenne vist på kart (nedenfor)
- Oversiktsbilde området Tangplassen – kystledhyttene (nedenfor)
- Bilde av område for omsøkt plassering av antenne (nedenfor)
- Bilde av tilsvarende antenne på Store Torungen (nedenfor)

Omsøkt plassering av antennedelen

Oversiktsbilde. Rød pil: Ca. plassering av antenne. Gule sirkler: Kystledhyttene

Rød sirkel: Ca. plassering av antenne.

Tilsvarende havstrømradar på Store Torungen i Arendal